

היום נלמד בעזרת ה':

תענית דף כא

אילפא ורבי יוחנן: למדו תורה והיתה פרנסתם דחוקה. הם החליטו לצאת לעסקים לקיים על בעצמם את הפסוק 'אפס כי לא יהיה בך אביון' שמשמעותו תדאג שלא יהיה בך - עצמך אביון. הלכו וישבו תחת כותל רעוע ואכלו לחם. שמע רבי יוחנן את שני מלאכי השרת, אחד אומר לחבירו: נפיל עליהם את הכותל ונהרוג אותם כי הם מניחים חיי עולם הבא ועוסקים בחיי שעה, אמר לו המלאך השני: נעזוב אותם כי אחד מהם עתיד להגיע לגדולה ולא הגיע זמנו למות. שאל רבי יוחנן את אילפא אם הוא שמע משהו? אך הוא ענה שלא. הבין רבי יוחנן שהדברים מכוונים אליו, ואמר לאילפא אני חוזר בחזרה ומקיים בעצמי את הפסוק 'כי לא יחדל אביון מקרב הארץ' שמשמעותו תמיד יהיו עניים בעם ישראל ולכן מותר לעסוק בתורה מתוך עניות (והפסוק הקודם מדבר על אדם שלא לומד תורה שהוא מחוייב לפרנס את עצמו -מהרש"א).

רבי יוחנן חזר ואילפא לא חזר. בינתיים מינו את רבי יוחנן לראש ישיבה, וכשחזר אילפא אמרו לו שאם הוא לא היה הולך היו ממנים אותו ולא את רבי יוחנן, בגלל שאילפא היו ת"ח גדול יותר. הלך אילפא ועמד בראש תורן הספינה והכריז: אם ישאל אותי מישהו שאלה מהברייתות (שסידרו רבי חייא ורבי הושעיא) - כדעת איזה תנא שבמשנה היא שנויה, ולא אדע לענות לו – אני אקפוץ לים ואטבע.. הגיע אדם זקן אחד ושאלו על הברייתא הבאה:

האומר תנו שקל לבני: שכיב מרע המצווה לפני מותו שהאפוטרופוס על רכושו יתן לבניו שקל לשבוע, אבל יש לו בנים רבים והם זקוקים לסלע (= 2 שקלים) - נותנים להם סלע. כי אנו אומדים את דעתו שאמר לתת להם רק שקל בשביל לזרז אותם שיעסקו בפרנסה, כי אם הוא היה מעוניין שיתנו להם דוקא שקל ולא יותר היה עליו לומר בלשון הזו 'אל תתנו להם אלא שקל'.

(המשך בדף הבא ↓)

אם אמר 'אם מתו (הבנים) ירשו אחרים תחתיהם': אז אפילו אם אמר רק בשלון 'תנו שקל לבני' - נותנים להם דוקא שקל, כי אנו רואים שהוא מעוניין שישאר כסף ליורשים הבאים.

אוי לי אם לא ראיתי בכך: שאז הייתי מפסיד משכרי בעולם הבא.

דכל מילתא דהוה סלקא ליה: כל דבר שהיה קורה לו היה אומר 'גם זו לטובה'.

זימנא חדא בעו לשדורי: פעם אחת רצו לשלוח מתנה לקיסר, שלחו ארגז מלא באבנים טובות עם נחום איש גמזו. בלילה לן נחום במלון ואנשי המלון גנבו לו את כל היהלומים ומלאו במקומם בעפר. כשהגיע נחום לקיסר ופתחו את הארגז, כעס הקיסר ורצה להרוג את כל היהודים. אמר נחום 'גם זו לטובה'. הגיע אליהו הנביא בדמות אחד השרים ואמר למלך: אולי זהו אותו עפר שהיה לאבי היהודים – אברהם שהעפר שלו היה נהפך לחרבות והקש היה נהפך לחיצים. אמר הקיסר תנסו את העפר הזה על אומה אחת שלא הצלחנו לכובשה, והעפר עבד!..

כשחזר נחום למלון וסיפר את מה שקרה עימו, הלכו בעלי המלון ושברו את כל המלון, לקחו את העפר והביאו למלך אמרו לו זהו העפר שממנו הביא לך נחום. בדק המלך את העפר וכמובן שהוא לא עבד, והרגו אותם..

ת"ר עיר המוציאה חמש מאות: עיר שיש בה 1,500 בני אדם ויצאו ממנה שלושה מתים בכל יום זה אחר זה - הרי זה דבר. וכך היחס במספר אנשים קטן יותר או גדול יותר.

רב נחמן בר רב חסדא: גזר תענית בעיר דרוקרת שהיו בה 500 בני אדם על שלושה מתים ביום אחד. אמר לו רב נחמן בר רב יצחק: מדוע אתה פוסק כרבי מאיר ולא כמו המשנה והברייתא? דהיינו רבי מאיר נחלק עם רבי יהודה לגבי שור שנגח. הדין הוא ששור שנגח עד שלוש פעמים הוא נחשב לשור תם שמשלם חצי נזק, אבל מכאן ואילך הוא נחשב לשור מועד שמשלם נזק שלם. בפסוק כתוב שאם הוא נגח בשלושה ימים זה אחר זה הוא מועד. לדעת רבי יהודה דוקא באופן כזה ולא אם נגח שלוש פעמים באותו יום, אבל לדעת רבי מאיר אם קירב נגיחותיו כל שכן שהוא מועד.

ליקום מר ליתי גבן: כיון שאתה אדם גדול מדוע אתה יושב בבית המדרש ליד אנשים שאינם חשובים, בוא ושב עימנו.

אי הכי איקום אנא: אם אינך רוצה לבוא אלי, אני אבוא אליך לשבת לידך. רב נחמן בר יצחק לא הסכים מכיון שהוא היה מנה בן פרס (=חצי מנה) מכיון שאבא שלו לא היה רב, ואילו רב נחמן בר רב חסדא הוא מנה בן מנה כי אביו היה רב.

בסורא הוות דברתא: בסורא היה דבר, מלבד מאזור מגוריו של רב. היו אנשים שחשבו שהסיבה היא משום זכותו של רב. נתגלה אליהם בחלום שרב זכותו גדולה הרבה יותר מאשר דבר פשוט כל כך, אלא הסיבה היא בגלל מעשים מיוחדים של אחד השכנים שהיה משאיל מעדר וכף לצורך קבורה.

בדוקרת הווה דליקתא: מעשה נוסף באותו סגנון היה בשריפה שפרצה בעיר דרוקרת. שם היתה זו זכותה של אחת השכנות שהיתה מחממת תנור ומשאילה לשכנותיה לאפות בו.

אתו קמצי: הגיעו חגבים והוא גזר תענית. אמרו לו הם לא אוכלים את היבול ואם כך אפשר לבטל את התענית. אמר להם הם לא לקחו איתם צידה לדרך שיאכלו אותה...

איכא מותנא בחזירי: יש מגיפת מוות בחזירים. מעייהו = מעים.

איכא מותנא בי חוזאי: יש מגיפה בעיר 'חוזאי' שהיתה בבבל. הוא גזר תענית, מכיון שאין מחיצה (=מעברא) שתפסיק בין הדבר שלא יבוא גם לעיר נהרדעא עירו של שמואל.

איכא מותנא בארעא דישראל: יש מגיפה בארץ ישראל וגזר רב נחמן תענית בבבל. הגמרא מדייקת שדוקא בגלל הטעם שארץ ישראל היא הגבירה, אבל במגיפה בחו"ל אין לגזור מעיר לעיר? ומתרתת שהסיבה ששמואל גזר בגלל שהיו שיירות מצויות בין שתי הערים.

אבא אומנא: אבא המקיז דם היה מקבל שלום מהשמים בכל יום. אביו היה מקבל בכל ערב שבת. ואילו רבא בכל ערב יום כיפור. חלשה דעתו של אביו מדוע הוא לא מקבל שלום כמו המקיז דם. אמרו לו מהשמיים: לא תוכל לעשות כמעשיו המיוחדים.

הוא היה מפריד בין הנשים לגברים, וכשהיתה מגיעה אישה להקיז דם הוא היה מכסה אותה בבגד מיוחד שיש בו חור לצינור של הקזת הדם משום צניעות. בנוסף את התשלום היו משלמים במקום מוצנע בכדי שמי שאין לו לשלם לא יתבייש בכך. בנוסף כשהיה מגיע תלמיד חכם להקיז דם, לא רק שלא היה לוקח ממנו כסף אלא עוד היה נותן לו כסף שילך לקנות בו אוכל להבריא את עצמו.